

KELETI ÚJSÁG

Politikai napilap

Felolvas szerkesztő: ZÁGONI ISTVÁN

Megjelenik minden reggel

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. Egyetem-utca 3. szám.
Telefonszám 694

Közleményeink utánnyomása tilos

Előfizetési árak:

Egy hónapra . . . 29— korona
Negyedévre . . . 55— korona
Félévre 109— korona
Egész évre 180— korona

Egyes szám ára 80 fillér

A szicíliai parasztmozgalmak

Bukarest, okt. 23

A „L'Orient” írja: A parasztlakosság és a földbirtokosok közötti konfliktusok Sziciliában egyre gyakrabban fordulnak elő és azzal fenyegetnek, hogy távolabbra is kiterjednek. Sok a halottak és sebesültek száma. Nitti ebben az ügyben megbeszéléseket folytatott a földművelésügyi miniszterrel.

A nemrég megszavazott agrártörvény intézkedik a kisszámú meg nem művelt földről, de nem foglalkozik a feudális nagybirtokokkal, amelyeket jószágigazgatók kezelnek s amelyek főleg kihasználatlanul maradnak. A parasztlakosság azt követeli, hogy tünjenek el azok a közvetítő személyek, akik albérlésbe adják nekik a földet és azt kívánják, hogy közvetlenül vásárolhassanak, vagy bérelhessenek földet.

Azt hiszik, hogy rendelet fog megjelenni a törvény hiányainak pótlására. A rendelet szabályozni fogja azoknak a földdeknek a kisajátítását, amelyeket az állam testületeknek, községeknek, vagy szindikátusoknak való átengedés céljából megvásárol.

D'Annunzio buosuzik

Bukarest, okt. 23

A „L'Orient” írja: Jelentik, hogy d'Annunzio súlyos beteg és Rómába kell mennie, hogy orvosi vizsgálatnak vesse alá magát. Lehetséges, hogy ez csak a látszat megőrzését célzó manőver és hogy a nacionalista vezér Fiume elhagyására készül.

Távozni akar, mert nem akar ott meghalni. A halál nagyon szép az intervjúban, de nem nagyon praktikus dolog.

Bukarest, okt. 23

„A L'Independence Romaine” írja: Fiuméből jelentik, hogy d'Annunzio parancsnok saját kezdeményezése alapján feloszlatta a városi képviselőtestületet és összehívta a választói bizottságokat.

Még mindig nincs kormány Szerbiában

Bukarest, okt. 23

A „Chemarea” jelenti Lyonból: Belgrádból tudatják, hogy Sándor herceg tegnap Davidovics Lyubomirnak adott megbízást az új kormány megalakítására. A régens herceg azt ajánlja, hogy minden erőfeszítéssel koncentrációs kormány létrehozásán kell fáradozni.

Mégis védik Pétervárt

**

Nem volt még bevonulás Kronstadtba — Még néhány nap — Támadás indult Moszkva ellen is — A balti német-orsz-litván harcok

Kolozsvár, okt. 23

Már pár nappal ezelőtt érkezett hír hozzánk Pétervár elestéről. Fenntartással fogadtuk és a hivatalos megerősítést vártuk, bár bizonyosnak látszott és látszik most is, hogy az orosz fővárosban a szovjeturalom napjai meg vannak számolva. Most a párisi jelentések egybehangzóan közlik, hogy a pétervári bevonulásnak hírei kissé koraiak voltak. Amilyen leszámoló erőfeszítéssel indultak a hadjáratok a bolsevikiek ellen, a pétervári bevonulás sem fog elmaradni, ha késik is. De úgy látszik nem fog ez küzdelem nélkül megtörténni s a védekezés előkészületei szerint utcai harcokra is lehet kilátás.

Csak két nap múlva

Bukarest, okt. 23

A „Viitorul” közli a Reuter ügynökség jelentését: Párisban a békekonferencia távirati tudósításokat kapott, melyek szerint Pétervár legkésőbb két nap alatt el fog esni. Ellenben nem érkezett olyan híradás, mely megerősítené azokat a híreket, melyek szerint Pétervár már elfoglalták volna.

Pétervár ostrom alatt

Bukarest, okt. 23

A „Viitorul” jelenti Karnavonból: Bizonyos, hogy Pétervárral minden összeköttetés megszakadt. Az eszlanti csapatok Oranienbaumhoz és Krasnoe-Gorkihoz közelednek. Kronstadt városában október 17-én már kitörték a fehér lobogót. A részletek azonban ismeretlenek. Az eszlantiak Pskov felé nyomulnak előre. Pskov pedig már az előnyomuló csapatok ágyútűze alatt áll.

Híresztelik, hogy a pétervári helyőrség előkészíti a városban az ostromállapotot. A főbb utóak és élelemraktarak védelmére gépfegyvereket helyeznek el egyes házakban. A Bashvir hadosztály, melyet a központból Pétervár védelmére küldöttek ki, Krasnoe-Selonál teljesen megtört.

Bolsevista forrásból nem erősítik meg, hogy ellentámadással a bolsevisták visszavették volna Krasnoe-Selot és Gacsinat, vagy hogy Judenics hadseregét visszaszorították volna. A legutóbbi hírek bizonyítják, hogy Pétervárról küldöttség érkezett Gacsinába és a város átadását felajánlotta, ha mellőzni fogják a bombázást.

Kronstadt nem esett még el

Bukarest, okt. 23

A „L'Independence Romaine” írja: Helsingfors hírek szerint Judenics tábornok csapatai elfoglalták Putilovót, amelyet általában

Pétervár külvárosának tekintenek. A Kronstadt elestéről szóló hírek gyanusak kezdenek lenni. Egy helsingfors közlemény szerint pénleken délután felvonták a fehér zászlót az erődítmény várfalára.

Ezen hír után azonban egy másik következik, amely jelenti, hogy angol repülők a vörös hadsereg zászlóját látták lobogni az erődítmény fölött. Ugyanezen hír jelenti, hogy Pétervár megszállását Kronstadt eleste előtt még erre a hétre várják. Mindebből semmi biztosat nem tudhatunk meg Judenics hadseregéről és Kronstadtról. Világos csak annyi, hogy a bolsevisták ellenállás dacára Judenics néhány ágyulövessel el fogja foglalni Pétervárt.

Ugyazintén jelentik, hogy Denikin hadserege Moszkva ellen vonul. Egy bolsevista távirat szerint a város helyén csak romhalmazt fog találni.

Lázoganak Moszkvában is

Bukarest, okt. 23

Az „Universul” jelenti Moszkvából: Helsingfors távirat közli, hogy a moszkvai és tulai lakosság lázong. A szovjet hatóságok csakia halálal való fenyegetés és a legdurvább eszközök alkalmazásával képesek megtartani a hatalmat.

A litvak elfogtak egy orosz diplomatát

Bukarest, okt. 23

A „L'Orient” írja: Berlinből jelentik, hogy Rigából érkező utasok szerint a rigai, valamint a libaui német diplomáciai ügyvivőt a lett hatóságok csőtörtősködő letartóztatták. A német kormány tiltakozó jegyzéket küldött a lett kormányhoz.

Szaszanov a lengyelekkel barátkozik

Bukarest, okt. 23

A „L'Orient” írja: Szaszanov levelének vivője megérkezett Varsóba s jelentkezett a külügyminisztériumban. Lengyel politikussal való tárgyalásai folyamán hangsúlyozta Oroszország barátságos érzelmeit Lengyelország iránt és kifejezte azt az óhajt, hogy a két állam közötti viszony a lehető legszívélyesebb legyen. Szaszanov volt annak a cárizmusnak az egyik legérélyesebb diplomátája, mely annyira elhanyagolta a lengyeleket.

A litvánok győznek

Bukarest, okt. 23

A „Chemarea” jelenti Bernből: A litván sajtóiroda tudatja Kovnából, hogy a Vargolics ezredes vezette alatt álló német-orosz csapatok, amelyek Schauler és Kurschary közt helyezkedtek el, lefegyverezték a litván helyőrségeket. Erre a litván parancsnokság visszavonta a bolsevik fronttól csapatait és gyorsan Seduva-nál össz-

pontosította. Vargolics ezredes látta, hogy nem győzheti le a csapatokat, a német tábornok közvetítésével megkísérelte, hogy tárgyalásba bocsátkozzék a litván tábornokkal, aki azt a felételt kötötte ki, hogy Vargolics ezredes azonnal távozzék el a litván területekről.

Goltzot felváltották

Bukarest, okt. 23

A „L'Orient” jelenti Berlinből: A „Vossische Zeitung” szerint Eberhard tábornok, akit a berlini kormány von der Goltz utódjának nevezett ki, megérkezett a balti tartományokba s elfoglalta a parancsnokságot.

A „Deutschland” az angolok csodája

Bukarest, okt. 23

A „L'Orient” írja: A londoniaknak néhány héten át alkalmuk lesz meglátogatni a „Deutschland” nevű híres szuper-buvárhajót, amellyel azt hitte Németország egy pillanattig, hogy a szövetségesek blokádját letértheti.

Holnaptól kezdve a „Deutschland” a Temzében, a Charing Cross mellett fog horgonyozni s a közönséget csekély díj ellenében, amelynek végösszegét a tengerészek segélyalapja javára fordítják, a fedélzetére is bocsátják. Az admirális első száza léka az volt, hogy eladja egy társaságnak, mely leromboltatta volna, de a „John Bull” című revü tulajdonosainak sikerült megmenteni a hajót, hogy lehetővé tegyék az országnak, hogy láthassa azt a legrettentőbb eszközt, amellyel az ellenség a brit flotta éber-ségének kijátszására s Nagy-britániának kitéheztesítés által való legyőzésére épített.

Mac Namara, az admirális államtitkára fogja a megnyitás ceremóniáit végezni. Ismeretes, hogy a König kapitány parancsnoksága alatt álló „Deutschland” 1916 június végén hagyta el Kíelt 29 főnyi legénységgel, hogy az Egyesült-Államokba hajózzon. Baltimoreba július 8-ikán, valamivel éjfél előtt érkezett meg, miután minden incidens nélkül majdnem négyezer mérföldes utat tett meg. Postaszákokat, értékpapírokat, festékanyagokat hozott. Az amerikai hatóságok gondosan megvizsgálták, de ágyut nem találtak rajta és engedték, hogy visszatérjen. A valóságban azonban két pompásan elrejtett torpedóvetője volt, amelyeket állítólag később arra használt fel, hogy kereskedelmi hajókat is súlyosított el. Két torpedó most is látható a hajón.

Wilson agyalágyult?

Bukarest, okt. 23.

A „Le Progres” írja: A „New-York Herald” szerint Washingtonban az az általános benyomás uralkodik, hogy Wilson elnököt paralízis fenyegeti. Ezért van az, hogy az orvosok a legteljesebb nyugalmat ajánlják és ragaszkodnak ahhoz, hogy ágyban maradjon.

Ezenfelül kijelentik az orvosok, hogy a beteg ütőere nem működnek valami jól és hogy véredényrepedéstől lehet tartani. Hozzáteszik, hogy az elnök elméjének egész világosságát megőrizte, de még nem nyilatkozhatnak arról, hogy mikor engedik meg, hogy a beteg felkeljen.

Bukarest, okt. 23.

A „Le Progres” írja: Washingtonból jelentik: A Wilson elnök egészségi állapotáról kiadott orvosi bulletin, mely szerint Wilson elnöknek még hosszú ideig kell az ágyat őriznie, eloszlát minden reményt arra, hogy elnöki teendőit egyhamar fölvehesse. Egy szenátorok tulajdonított és az újságoknak közölt levél Amerikában nagy szenzációt keltett. Kijelentik benne, hogy az elnök agysérülésben szenved, amely többek között könnyebb arcizombénulást is idézett elő. Hozzáteszik, hogy ez a sérülés behéged, de minden szellemi koncentráció veszélyes, sőt végzetes lehet az elnökre nézve.

Henderson a magyar royalista mozgalomról

Bécs, okt. 23.

A „Neues Wiener Journal” jelenti Hágából, hogy az angol sajtó a legnagyobb figyelemmel kíséri a monarchista mozgalom erősödését Magyarországon és Oroszországban. Henderson angol szocialista kijelentette, hogy ez természetes következménye a bolsevista kicsapongásoknak.

Ludendorff császárságot akar

Budapest, okt. 23.

Bécsből táviratozzák: A „Neues Wiener Tagblatt” jelenti Berlinből, hogy a német nemzeti párt egyre hevesebb monarchista propagandát folytat. Tegnap a Rheingold-palota császárszertermében nagygyűlést tartott, amelyen Ludendorff tábornok is részt vett. A gyűlés főszónoka gróf Westarp volt, aki hevesen támadta Erzbergert, Scheidemannt, Drews volt belügyminisztert és végül Miksa badeni herceget.

A 21. és 25. sz. rendelet módosítása

1. Vétkeseknek nevezetnek azok, akik: jöhlizemlőleg, rossz szándék nélkül, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utcán, stb. akár igaz, akár képzelt oly híreket közölnek, terjesztenek, megjegyzéseket tesznek, melyek a hadműveletekre, hadi helyzetre és csapatelölásokra, katonai hadseregok rendelkezésére vagy bármily más, a román hadsereget illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindezek büntényét képeznek, a praetorok ítéletét és büntetését vonják maguk után a mint első és utolsó fórum, egy évig terjedhető fogsággal és 2000 lei penzbüntetéssel büntetendők.

Ha a fenti tényeket kímkedési vagy árusági szándékból követik el, az érvényben levő hadi büntető törvények lesznek alkalmazva.

Az erdélyi ellenőrzési zóna parancsnoka: MARIENESCU ezredes.

Királyság vagy köztársaság?

**

Ki legyen a király? Ki legyen az elnök? — Plakátok, melyeknek nincsen gazdája — Ujra szerepel a „m. kir.”

Budapest, okt. 23.

(Saj. tud.) Az októberi forradalom első hevíte nem csupán a K. betűs sapkarózsákat tépelt le, de elűntette a „m. kir.” jelzőt is, melyet a trafikosok, udvari szállítók, hivatalos sietve kapáltak le, vagy fődök be. Azó'a persze nagyot fordult az idők kereke, jött a bolsevizmus, utána pedig Friedrich s ma már egyre gyakrabban szerepel Budapest utcáin a „korona” és a „m. kir.”. A Friedrich kormány kiadta a jelszót, hogy a nemzet maga határoz afelett, hogy királyság legyen-e, vagy köztársaság. — s egyben megadta a jelt az agitáció megkezdésére.

Heek előtt egy hatalmas plakát jelent meg Budapest utcáin, mely a „Royalisták partja” nevében akcióra hívta a királyság híveit. A plakát nagy feltűnést keltett, különösen amikor egy szemfüles riporter kiderítette, hogy a felhívásnak — nincsen gazdája, a „Royalisták partja” nem létezik, a plakátot ismeretlen helyen nyomták és titkos kezek helyezték el.

Ez a titkos plakát volt az első jel. Rövidesen már szélteben-hosszában kelportáltak, hogy Horváth, a fehér gárda parancsnoka Károly király katonájának valjha magát és ha majd a román hadsereg átadja a helyét Budapesten, Károly király nevében vonul be a magyar fővárosba. Az ébredő fiatalok persze királyságot, de még nem egyeztek meg a király személyéről.

ben. Előbb József főherceget emlegették, most gyakran szerepel Otó, a volt trónörökös neve. Csöndes, polgári otthonokban valamelyik angol herceg neve kísért. Van nek „jól értesült” források, amelyek már arról is tudnak, hogy az angol herceg Budapesten van s csak arra vár, hogy az antant, amely szintén őt akarja — megadja a jelt a királyság kikiáltására. Természetesen Magyarország — angol gyarmat lenne.

Amíg a királyság hívei így fűtik fantáziájukat, a liberális pártok nagyban agítálnak a köztársaság mellett. Itt is plakátok boruban vivják a harcot. Ejjel kiragasztyák a köztársasági párti plakátokat, reggelre már keresztülrva rajta: — zsidó! vagy pedig: — Kun Béla az elnök.

A tromfot persze a köztársaság hívei is visszadják. Rossz máju emberek adják tovább a szenzációs hírt: Kun Béla Magyarország királya akar lenni... Tény az, hogy Magyarország a legnagyobb zavarba jenne, ha — köztársasági elnököt vagy királyt kellene választani. Ezt érzik is a magyar politikusok s egyre nagyobb részletességgel lesz annak a tervnek, hogy egy három tagú direktórium kerüljön az ország élére.

Közben persze egyik plakát a másik után veszi fel a harcot a budapesti utcákon. Mintha ez volna most a legfontosabb kérdés. Mintha ezzel kenyeret lehetne adni a munkanélküliek százezreinek? U

Irattárban a békeokmány

**

Hitelesítések és aláírások a szerződésen — Amerika még nem nyilatkozik

Kolozsvár, okt. 23.

A békekonferencia munkájának első és legnagyobb eredményét, a versaillesi szerződést, lepecsételik a franciák. A hitelesítő záradék fogadalmat tartalmaz arról, hogy a békeponctokat betartják. A béke érvénybe lépett, de Páris az Egyesült-Államoktól várja a választ: ratifikálja-e a német békét?

Az elkészült békeokmány

Bukarest, okt. 23.

A „L'Orient” írja: 1919 október 13-án a francia köztársaság elnöke aláírta a Németországgal kötött béke s a Versaillesben 1919 június 28-án aláírt többi megállapodások ratifikáló okiratát, hogy irattárba helyezésük a szerződés végpontjai érdekében minél hamarabb megkezdésük. A köztársaság elnöke által aláírt ratifikáló okirat a következő részekből áll:

„Poincaré Raymond, a francia köztársaság elnöke üdvözlő mindazokat, akik e lapokat olvasni fogják.”

Egy lap van a szerződés végéhez csatolva a következő sorokkal:

Elolvastuk és megvizsgáltuk és helybenhagytuk a szerződést és helybenhagytuk a szavazat és a kamera által megszavazott törvény értelmében. Kijelentjük, hogy el van fogadva, ratifikálva és megerősítve s igérjük, hogy sérthetetlenül betartjuk. Ennek hitelesül

írjuk és a köztársaság pecsétjével ellátjuk a jelen sorokat.

Páris, 1919 október 13.

RAYMOND POINCARÉ,
a köztársaság elnöke.

S. PICHON,
külügyminiszter.

Hol késik Amerika ratifikációja?

Bukarest, okt. 23.

A „Viitorul” jelenti Lyonból: Az amerikai delegáció egyik tagja, Blies tábornok kábeltelegramm útján kérdést intézett a washingtoni hadügyminiszterumhoz, hogy tényleg tervbe vették-e, hogy Szilázia, Techen és Danzig megszállásában ötezer amerikai katona is részt vegyen, tekintettel arra, hogy Amerika még nem ratifikálta a békeszerződést? Blies tábornok is azon a véleményen van, hogy amíg a békeszerződést Amerika nem ratifikálja, tulajdonképpen háborúban áll Németországgal, csapatokat pedig nem küldhet ezekre a területekre.

Másrésről azt tartják, hogy az amerikai bizottság elnöke, Polk közölte a legfőbb tanáccsal, hogy az amerikai csapatok készen állnak a megszállás foganatosítására. Némely francia lap elégtétellel nyilatkozik Polk kijelentéséről, mert ebből azt következtetik, hogy a békeszerződést fenntartás nélkül Amerika is ratifikálni fogja, ha már hajlandó csapatoknak a közreműködését megengedni.

A megszállott területek

Bukarest, okt. 23.

A „L'Orient” írja: A legfőbb szövetséges tanács a békeszerződés hatálybalépésével foglalkozott szombaton reggel, a Clemenceau elnöklés alatt tartott ülésén. Megállapította a haderők létszámának a szétosztást tervét, mellyel a szövetségesek hadseregének megszállása alá eső területeket fogják megszállani. Ily területek többek között Schleswig, Memel, Fejsőszia éria. Vizsgálat tárgyává tette a békeszerződés hatálybalépésének kérdését. A hatálybalépés idejében a német csapatoknak azonnal ki kell üríteniük a Németországtól elvett területeket és zavargások kikerülése végett a szövetségesek csapatainak azonnal be kell vonulniuk a német csapatok helyébe. A kiürítés és megszállás ugyszólván egyidőben kell, hogy történjen. A ratifikációk irattárba helyezésének ceremóniáját csak akkor fogják kiűzni, ha ezek a katonai intézkedések ugy elő vannak készítve, hogy végrehajtsuk késedelem nélkül keresztülvihetők.

A legfőbb tanács helybenhagyta az irattárba helyezés jegyzőkönyvének formáját. Manneville gróf, Franciaország képviselője a szövetségesek szilberiai bizottságában, meghatalmazott miniszter és a berlini francia követség volt főtitkára van kijelölve arra, hogy Franciaországot abban a bizottságban képviselje, mely Szilázia és Techen ügyeivel foglalkozik.

A „Tamps” jelenti, hogy minden valószínűség szerint Marrullit Franciaország ge. o. vai főkonzulát fogják Berlinbe küldeni, mint Franciaország diplomáciai ügyvivőjét arra az időre, amely alatt Franciaország még nem képviselteti magát Németországban nagykövét által. Azt hiszik, hogy ez a periódus januárig fog tartani.

Reklám

nyomtatványokat és mindenféle grafikai munkát a legizlésesebb kivitelben készít

Lapkiadó és Nyomdai Műintézet
R. T. Kolozsvár, Egvetem u. 3.

Csak tárgyalnak Budapesten

Friedrichnek amerikai testőrséget ígértek — Clerk utja Czernin a Habsburgok magyar-gyűlöletéről

Budapest, okt. 23

A fuzióról egyre tárgyalnak és még nincsen nagyobb eredmény. A kiráypártiak agitációjára mintha visszhangképpen szólalna meg Czernin volt külügyminiszter, aki közölte ismét egy részt emlékiratából s ebben most utólag nyíltan mondja el, mennyire gyűlölte Ferenc Ferdinánd a magyarokat. Ez azonban nem lehet újsg azok számára, akik figyelemmel kísérték annakidején a volt trónörökös erőszakosan törtető imperialista ambícióit. Egy katonai államot akart a monarchiából s a katonauralom hegyén a maga császári szemek-ségét.

Clerket várják a budapesti pártok s állandóan az antantmisszióknál küldöttéigiznek, memorandumoznak.

Andrássy nem szerepel

még s ő állapítja meg egy nyilatkozatában, hogy nem látszik még az egészséges kialakulás uja. Megkérdezték, hogy ő és Apponyi miért nem lépnek közbe a pártok megszüntetése érdekében. Andrássy ezt mondta:

— Nem tudjuk a kibontakozást irányítani. Nem tudunk mit csinálni, nincsen senki, a kihez fordulhatnánk. En inkább a jövő feladatainak kiváncsi magamat szenteni, mint a jelennek, amelyben nagyon elég a vállalkozó.

Ha tudná Andrássy, hogy milyen békét kell majd aláírni, akkor másképp nyilatkozna. De egy nagyon rossz béke aláírását másra bizza. Minden valószínűség szerint ezért maradnak még visszavonultságban Apponyival együtt.

A munkások és kiszáradók

még nem fuzionálnak, illetőleg nem kooperálnak egyik polgári párttal sem. Az a hír, hogy a kormány kizsáradapártja a Szabó István kizsáradapártijával egyesülne, nem felel meg a valóságnak. Sőt a legélesebb harcot fejt ki a Szabó István pártja a kormány ellen. A vidéken a jációs népgyűléseket tartanak, legelőbb Szegeden volt ilyen népgyűlés.

A munkásság vezetői tárgyalnak Lovászyal és Vaszonyival. Garanciát kijelentette, hogy a munkásság az osztrákharcot csak akkor függeszti fel, ha a reakciós irányzat érvényesülése háttérbe szorul.

Miért megy Clerk Budapestre?

Bukarest, okt. 23

A félhivatalos „Viito-ul” írja: Sír G. Clerket azért küldi a főváros Budapestre, hogy Magyarország új kormányalakulásáról tájékozódást szerezzen.

Friedrich amerikai testőrséget kér

Budapest, okt. 23

A Magyar Távirati Iroda jelelti: Friedrich István miniszter elnököt, akit tegnap Troubridge angol admirális látott vendégül, ma délután két órakor a miniszter elnöki palotában meglátogatta Bunsen,

Angliának volt bécsi nagykövete s hosszabb időt töltött nála.

Ma este félnyolc órakor Bandholtz amerikai tábornok kereste fel a magyar miniszterelnököt és személyesen intézkedett a miniszterelnöki palota megvédéséről nézve. Bandholtz tábornok amerikai őrséget rendelt ki és felkérte az angol missziót is, hogy vegyen részt az őrség kiállításában. A miniszterelnöki palotában angol tiszt megérkezését várják.

Ferenc Ferdinánd gyűlölte a magyarokat

Bécs, okt. 23

A „Vossische Zeitung” közli Czernin volt külügyminiszternek legközelebb megjelenő könyvéből a „Konopisi” fejezetet, amelyben a magyarokra vonatkozó részek a következők:

Ferenc Ferdinánd évek óta hiába próbálkozott azzal, hogy megismerje a magyar nyelvet és ezt azután érezte a magyar néppel. Gyakran hallották a főhercegtől, amikor így szólt:

— Már a nyelvük miatt is ellen-szenvesek nekem a magyarok.

Amikor a főherceg tudóbaja miatt délvídeden terüzködött és kezébe akadt egy magyar lap cikke, amely élénk kárommal írt a főherceg közeli haláláról, elképzelt, dühben azután azt mondta, most már csak azért is egészséges akarok lenni.

Ferenc Ferdinánd főherceg minden kérdést, anélkül, hogy tárgyilagosan megvizsgálta volna, mind-

járt magyarellenes értelemben akart megoldatni. Ez természetesen a magyar vezető államférfiaknál bizonyos elenársmatot id zelt fel, amely Tisza elalt nyílt ellenségeskedésé vált, amelyet Ferenc Ferdinánd főherceg a maga személye ellen irányulónak tekintett.

Egyszer — így mondja el Czernin, anélkül, hogy a szobanforgó személyiséget megnevezné, — elmondia nekem a főherceg, hogy egy magyar álláspontot képviselő személyiség jelent meg a palotában audencián.

A főherceg így szól hozzám:

— Megmondtam annak az urnak, hogy fűtődök az ő törvényekre. Ezre az illető ur halott-halványan kitta a szöggyől a tereméből.

Tárgyalás a keresztényeknél

Budapest, okt. 23

Az országos nemzeti párt nevében Lovászy Márton, Heinrich Ferenc, Simonsits Elemér és Platthy György tárgyalást indítottak a kormányt támogató pártok megbízottal. A tárgyalások során az országos nemzeti párt képviselői előterjesztették azokat a feltételeket, amelyek mellett hajlandók részt venni a kormányban. A feltételek között voltak a pártatlan kormányzás, a személyes szabadság védelme, az osztrák és felekezeti izgatásra vonatkozó törvény érvényrejuttatás, az állami közögek után, történő párttagiáció beszüntetése, a társadalmi béke helyreállítása céljából meggyőzés a kizsáradókkal és a munkásokkal.

A klerikális pártok részéről hangsúlyozták, hogy ezeknek a tárgyalásoknak nem volt hivatalos jellegük.

Sülyesztenek a kereskedők

El-ejtene minden árut — Duplájára verték fel az árakat

Kolozsvár, okt. 23

(Saj. tud.) A kereskedők tisztességtelen eene hirtelen elhatározásával megindított egy árfelhajtó manőverharszat és sikerült — talán nem is volt rehez — magával ragadnia a kereskedők legnagyobb részét. Tegnapról mára megtörtént az, amire a „Keleti Újság” előre figyelmeztetett, hogy az üzletek kirokaiából és bolthelyiségeiből eltűntek az árucikkek, bevándorolnak a rejtett rakrakba. Mára már sok helyen semmi sincs, másutt csak a tegnapi árak a dupláján lehet vásárolni. De van olyan üzlet is, amely eg eneseo valuta-spekulációját kapcsolja be a helyzet kihasználására, azaz az, hogy milyen bankjegyéért mit ad.

A közönség kiszáradása

az ami most az árucikkkel történik és semmi más. Nem szokatlan ez már a háború óta. Azokat az árucikkeket amiket most eldognak és csak dupla áron érulnak, már reggen szeretik be s néhány zs k r i sen, kiv n akarnak vagyont s ezenni. A közönség leg helyesebben teszi, ha védekezik és nem vászol. A manővernek vége lesz rövid idő alatt és az árukat kénytelen lesznek ismét előszedni rejtékhelyeikről.

Tegnap óta valóságos bucsujáró hely a fuazer és csamege kereskedők baltja. A közönség körében elejdt a hír, hogy több kolozsvári kereskedő Bukarestből, Braszából és a román kikötővárosok-

ból áru nélkül érkezett haza, ez a bucsujárás egyszerű oka. A kereskedők pedig, akik már meg-hőtősen elletták magukat készletekkel a közelmulban, most igyeteznek alapos n kihasználni a közönség riadalmát. Meguk biztatják a vevőket a vásárlásra, azzal a jelszóval, hogy később nem lesz és ha lesz, még drágább lesz. Ezenközben pedig a kávé ára például, mely már 42 koronára is szeldült, örült ugrásokkal igyekszik a 100 korona felé. Naponta átlag 10 koronát drágul, tegnap 60 volt, ma már hetven és holnap... a holnap lsten és az elemecek kezében van. A tegnapi 26 koronás cukor ma már 32 volt, rizst nem kapni sehol, csak törmelék szemeket egy-két boltban.

Az iparkamarán

a korona elértéktelenedésére vezetik vissza a behozatal csökkenésének, illetve elmaradásának okát.

A koronavaluta spekulációjának azonban vége szakad, mert a helyiügylet koronát bevonnák a forgalomból. A kereskedők pedig az elrejtett árukat megakkor verték, amikor a koronavaluta nem volt leslyedve. Valószínűleg elerülhetetlen lesz a hátság közbelepése.

A kereskedők

természetesen sok mindent feltzának a közönség elleni hadjaretuk indokolásául. Egy Bukarestből vissz-

szertért kereskedő így informálta a „Keleti Újság” munkatársát:

Mindezek dacára legelőbb anynyban köbe kellene lépni a hátdégeknek, hogy a meglévő készletek előkerüljenek és az újra lebrakopri készülő áru uzsorát erélyesen megfűszerezzék.

Amerika az egész világon le akarja szorítani az élelmiszereit

Budapest, okt. 23

A „Nieuwe Courant” jelenti Buenos-Ayresből: Az argentinai külügyminiszter kongresszusra hívta meg Buenos-Ayresbe az összes amerikai kormányokat, hogy létesítsenek egyezményt az élelmiszerek árréformja dolgában, hogy ilyenképpen elősegítsék az árak csökkentését. Az egyezmény gondoskodik azokról is, hogy más barátságos államok, amennyiben úgy kívánják, részt vehessenek az egyezményben. A külügyminiszter igen fontosnak tartja a lépést, amelyről azt remli, hogy kezdete lesz az árak lesállítására irányuló, az egész világot átfogó akciónak.

A piaci árak

A kolozsvári piacon nem látszik még annak a hivatalos árréformnak a hatása, amit néhány nappal ezelőtt közöztettek. Az árak magasabbak a maximális árnál. Van egy kivétel is, az 52 koronára maximált hájat 50 koronáért árulják.

Árucikk	Mennyiség	Ár
1. oszt. marshus	kilója	18 korona.
Németek doju		18
Szóó barja		28
S r i s hus		24
Zerszaloana		48
Haj		50
Burgonya		140
Kifli burgonya		3
Turó		32
Hegyma		2
Sárgarépa		2
B b		4
Katonai fejenként		2
Tojás darabja		20
Fuza		80-84
Tengeri		88-90

SCABIN

Dolmets

Legelőbb, biztos hatású gyógyszeres
Légzőtetegség (rüh) és minden
nemzeti bőrkiütés gyógyítására.
Nem szorítja. — Nem piszkít.
„Scabin” kenőcs ára 10 korona.
„Scabin” szappan ára 10 korona.
Készíti Dr. Hirtz gyógyszerész.
Kapható minden gyógyszerárban.

HIREK

Ulánuskapitány, mint leicsempész

Egy millió kétszáz ezer lejt koboztak el két valuta-spekulánstól

Kolozsvát, okt. 23

(Saj. tud.) A valuta-spekuláció, a hatóságok újabb éber ellenőrzése mellett sem veszít arányából és intenzitásából. Jóllehet a lejt Erdélyben,

gyengébb

keresletnek örvend, Budapest ma is Eldorádója még a lejtüzleteknek és a lejtpekulánsoknak minden elkövetnek, hogy a hatóságok éberségét kijátásva, elérjék a budapesti piacot.

A „Siguranta” emberei épen ma két jeles üzletembert fűleltek le, akik több, mint egy milliónyi lejt szereztek volna kisempézni Budapestre. Már napokkal ezelőtt értesült a „Siguranta”, hogy Brassóból egymilliókétszáz ezer lejt indul közelebből Kolozsváron át Budapestre. Az idejében beszerzett személyleírás birtokában azóta éles szemmel figyelték a detektívek a Brassó felől jövő vonatokat. A detektívek ébersége eredményel járt.

Goláb

László, volt ulánus kapitány társaságában.

A két lejt-spekuláns úgy látszik tudomást szerzett arról, hogy Kolozsváron a Budapestre utazók behalóbb vizsgálatnak vannak alávetve, tehát, hogy a vizsgálatot elkerüljék, Kolozsvárról a legközelebbi állomásra akartak kocsin, vagy ott üljenek vonatra. Ebben azonban a detektívek közbeavatása megakadályozta őket, akik egyenként lejt-készletük átadására kötelezték föl a két utast. Minként mindketten tagadták, házkutatás következett és Goláb László Arany János-utcai lakásán egy irattáskában hiánytalanul megtalálták a szép fehér-tila lejt-gyűjteményi.

A kihallgatás folyamán egyik delikvens sem akarta megdézsmálni a pénzt, mire a „Siguranta” lefoglalta a tételek egész tartalmát és megindította az eljárást, melynek során majd talán a tulajdonos személye is kiderül.

Vizsgák a budapesti tudományegyetemen. Kolozsvári jogszigorúk érkeztek vissza tegnap Budapestre, ahol felkeresték dr. Ballagi Aladár tudományegyetemi rektor és hozzá az egyetemi előadások ujravételére és a vizsgák tárgyában kérdést intéztek. Ballagi kijelentette, hogy éppen aznap tárgyalta a lejt-miniszterrel E tárgyalás alapján kijelentheti, hogy az előadás megkezdésének időpontja teljesen bizonytalan, arról egyelőre szó sem lehet, mert előbb be kell érni a szenvedélyek lecsillapítását. Ami az egyes karokon való vizsgázásokat illeti, azon lesz, hogy ezek mielőbb ismét meginduljanak. Remélhető, hogy a vizsgákat a jövő hónap folyamán megkezdhetik. Ezt a rektor hivatalosan közölte azoknak az erdélyi egyetemi hallgatóknak és szigorlóknak a megnyugtatóására, kik a budapesti egyetemen óhajtanak vizsgázni, illetőleg szigorlatozni.

Sulyos járványok Kolozs megyében. Basiota dr. vármegyei főorvos visszatért Kolozsról, ahol a cigányok között fellépett kiütéses tifusz ellen meglehetősen szükséges óvintézkedéseket. Basiota dr. a közönség megnyugtatóására elmondta a „Keleti Újság” munkatársának, hogy Kolozson a kiütéses tifusz-ésetek száma lényegesen csökkent és általában a megbetegedések könnyű lefolyásúak voltak. Összesen 16 esetet jelentettek be, amelyek közül csak egy volt halálos. Ma már csak három tifusz-betege van a kolozsi járványkórháznak. A belegség a cigányok között lépett fel, akik tele voltak férgelével és akik között megfelelő mennyiségű petroléumot és meszet osztottak ki, a férgek ellen és fertőtlenítés céljából. A megye területén egyébként vérhas-megbetegedések is jelentékeny számban fordultak elő, halálos kimenetelű ezek közt is mindössze 1 volt. Ahol a vérhas tömegesen lépett fel, mindenütt megtették a lokalizálásra a szükséges lépéseket. Itt-ott még a spanyol is felüti a fejét, de a megbetegedések már nem olyan veszedelmes lefolyásúak, mint az elmúlt télen.

Ujra elhalasztják a választásokat. A bukaresti lapok értesítése szerint a választásokat december első feléig megint elhalasztják.

Vatolánus és az erdélyiek. A „Dimineața” írja: Goga Októvián, a kormányzótanács tagja és Vaitianu tábornok — miniszterelnök között fontos tanácskozások voltak. Goga tájékoztatta a kormányzóelnököt az erdélyi vezetőpolitikusok álláspontjáról és a katonai kormányról kialakult erdélyi véleményéről.

A jegyzők évi fizetése. A hivatalos lap legújabb száma rendeletet közöl, mely a közszolgálati és segédjegyzők fizetését szabályozza. A rendelet szerint a jegyzők évi alapfizetése 5200 korona, a segédjegyzőké 4000 korona. Ehhez a fizetéshez minden betöltött három év után újabb nyolcszáz korona járul, a jegyzők fizetése azonban még így sem lehet nagyobb évi nyolcezer koronánál.

Felmentték a szállodai szobák árát. A kolozsvári szállodák tulajdonosai a szobák felmentését kérelmezték az árviszsgáló bizottságtól. A bizottság tegnap délután foglalkozott ezzel a kérdéssel, melynek közben helyt is adott, amennyiben az éjjeli szobák árát száz-százötven perccel felmentette. A fűtés, világítás, kiszolgálás díjtételei a régiek maradtak.

Soroznak a Bánátban. A kormányzótanács újabb sorozási felhívást bocsátott ki, amely fegyverbe szólítja a temesvári, lugosi, karánsebesi és aradi kerületek 1896. évben született román nemzetiségű férfait. A sorozások nov. 17 és 30-ika között lesznek.

Kétféle csalás hamisított rekviráló-jegyekkel. A ploestii titkos rendőrség kitűnő fogást csinált. Az állomáson letartóztatott egy gyanús kinézésű fiatalembert, akinek bőröndjében a különböző katonai parancsnokságok pecsétjeit találták. Kiderült, hogy a letartóztatott szelthámos, akit Porlorescu Györgynek hívnak, hamis rekviráló-jegyeket gyártott és azok alapján a különböző bankoktól több mint kétféle millió lejt vett fel.

Nagy vasuti szerencsétlenség Lugos mellett. Sulyos kimenetelű vasuti karambol történt Lugos közelében. Egy fával rakott tehervonat, melyhez két katonát

és egy polgári utasokat szállító kocsit is csatoltak, összeütközött egy másik szembejövő tehervonattal. Az összeütközés oly heves volt, hogy a személyszállító kocsik teljesen összezúzódtak. A szerencsétlenségnek eddig hat halottja és 18 halálos sebesültje van. A halottak és sebesültek nagy része még a romok alatt fekszik. Lugosról katonaságot rendeltek ki a romok eltakarítására.

Amnesztia Franciaországban. Párisból jelentik: A kamara elfogadta az amnesztia-javaslatot. Az amnesztia kiterjed valamennyi deliktumra, amelyet október 17-ike előtt követtek el. Az amnesztiát a szociálisták tiltakozása dacára nem terjesztik ki azokra, akik a fronton fellázadtak.

valamint azokra,

akik a frontról megszöktek és egy meghatározott időn belül nem vonultak újra be.

A letartóztatott szállodás. A rendőrség letartóztatta és ma délután az ügyészség fogházba kísérte Benyovits Adolf Ferencz József-ut 101. szám alatti szállodást. Benyovits ellen több panasz érkezett, hogy a nála megszállt vendégek holmijait ellopják. Mára János detektív megállapította, hogy a lopást a legtöbb esetben maga a szálló tulajdonosa követte el. Házkutatást tartottak lakásán és az alkalommal közel két szekérre való ruhaneműt találtak, aminek tekintélyes része, a rendőrség szerint, lopásból származik. Lefoglaltak Benyovitsnál tízezer korona budapesti kommunista pénzt. Ezenről a bankjegyekről azt vallotta a szállodás, hogy átutaloztatta a pénzt. A házkutatás során az egyik kamrában, fél méter mélyen két betétkönyvet találtak elrejtve. Az egyik Denko József névre volt kiállítva, negyven ezer korona betéti összeggel, a másik Virág névre szól huszezer koronáról. A betétkönyvekre nézve az a felvilágosítást adta Benyovits, hogy pénzt el rejtette el idegen nevek alatt, mert sok adóssága van, fizetni nem akart és így a hitelről nem tudták kifizetni a vagyonát. Az eljárás tovább folyik ellene.

Marólugot ivott. Argyelán Mari 21 éves szobalány gyógyíthatatlannak képzelt betegsége miatt megivott egy léppohár tömény marólugot. Sulyos belső égési sebekkel a mentők bevizitálták a belgyógyászati klinikára, ahol azonnal gyomormosást alkalmaztak. Állapota sulyos.

Rendőri hírek. Kőműves János panaszt emelt a rendőrségen, hogy a Ferencz József-ut 57. számú házból ellopták 600 korona értékű talyigáját. — Bányász József köztetelű felügyelő bejelentette a rendőrségen, hogy az elmúlt éjjel ismeretlen tettesek feltörték a kamráját és onnan 800 korona értékű kötelet elloptak. — A rendőrség árdragítás vétsége miatt eljárást indított Pollák Mór Erzsébet-ut 1. szám alatti lakos ellen, mert a talpbőr kilyát — a maximális áron felül — 130 koronáért akarta eladni.

A közlekedési üzem értesíti a közönséget, hogy a hatósági élelmiszerraktárakban október 27-től, — szombattól — kezdődőleg a bevásárlási napokon személyenként 2 kg. lisztet vásárolhatnak. A III. számú hatósági üzletbe beszállított lisztjezések járandóságukat Voilh Péter vagy Goldstein Lipót liszikereskedésében kapják meg.

Komplett papír-stereotypiai berendezést és egy hengeres korrektúra levezetőkészüléket keresünk megvételre. Barabás és Lengyel, Kolozsvár, Ipar-kamara.

A Consiliu Dirigent II. és XII. számú decretuma alapján

elrendeljük:

hogy Cluj egész területén lévő összes borbély, fodrász, nő-fodrász és más ilyenmű üzletek munkanapokon este 6 órakor, ünnep- és vasárnap déli 12 órakor kötelesek zárni.

Ezen üzletek kiszolgálni kötelesek az összes vendégeket, akik este 6, illetőleg délután 12 óráig lépnek be.

Az ünnepek minden egyes tulajdonos által szigorúan betartandók azon vallás előírása szerint, amelyhez tartozik, mégpedig azon napokat, amelyek a naptárban vörös betűkkel vannak feljegyezve.

A magyar rendeletekben előírt kötelezettségek a román káth. egyház ünnepeinek tiszteletben tartására vonatkozólag, azok részére, akik nem tartoznak ezen hitvalláshoz, érvénytelenítettek.

A főnökök kötelesek alkalmazottiknak azon egyház ünnepeinek tartását megengedni, amelyhez ezek tartoznak.

Ezen rendelet ellen vétők a XII. dekretum 12. cikk szerint 200—2000 koronáig terjedhető pénzbüntetésre büntetendők.

E rendelet elleni kihágások feletti illetékesek és a rendelet végrehajtásával a kolozsvári államrendőrség bízik meg.

Ezen rendelet a fennmeltített összes üzletekben román és magyar nyelven kifüggesztendő és érvénybe lép a helybeli lapokban való közzététel napján.

Cluj, 1919. évi okt. 16.

V. PORUTIU p. m. prefect.

APRÓ HIRDETÉSEK

Cementcsöröpverő gépek kaphatók és megrendelhetők László Zsigmondnál. Eszékben lakozik.

Egyetemi halgató 1-kást keres felüléllátással, zongorával. Ar mellékes ajánlatokat a kiadóba.

Bormust-eladási hirdetésny.

A nagyenyedi Bethlen-kollégium mirtizsói (Alsóhercegség) szőlője a f. évi október 27. és következő napján lesz ültetendő nemesfajú mustterméből a kollégium részébe jutó mintegy 100 hektóliternyi mennyiség nyilvános árverés útján, készpénzfizetés ellenében eladatik.

Az árverés f. évi október 28-án d. e. 11 órakor fog megtartatni Nagyenyeden, a kollégium gazdasági hivatalában, hol az eladási feltételek már korábban meg tudhatók.

Kiküldési ár hektóliterenként 1000 K. Bónatpéz egy a szóbeli árverésnél, mint az árverés megkezdése előtt esetleg beadandó irásbeli zárt ajánlatoknál is 10.000 korona.

Nagyenyed, 1919. október 15. FEJES ÁRON rektor-profeszor

Comisariatul guvernial — Cluj.

Sz. 2175/1919. c. g.

Értesítés.

Önként jelentkezők tudomására hozom, hogy folyó hó 25-én szombaton külön vonat áll rendelkezésükre minden irányban.

Jelentkezhetnek csütörtökön és pénteken.

Fodgyász szállítható. Fénykép eszközök.

Cluj, 1919. október hó 22-én.

Dr. Ioan Beeriu. comisar guvernial.

Cenz. O. Hules